

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Хмельницького університету
управління та права
імені Леоніда Юзькова,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України

Олег ОМЕЛЬЧУК

Березня 2025 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертаційного дослідження

ВЖЕШНЕВСЬКОЇ Оксани Миколаївни

на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації
діяльності органів публічної адміністрації в Україні»,
поданого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081
Право галузі знань 08 Право, затвердженої вченою радою Хмельницького
університету управління та прав імені Леоніда Юзькова
від «28» жовтня 2022 року (протокол № 6)

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права Хмельницького університету
управління та права імені Леоніда Юзькова
від «24» березня 2025 року (протокол № 10)

ПРИСУТНІ:

Галус О.О., завідувач кафедри, к.ю.н., доцент; Буханевич О.М., професор
кафедри, д.ю.н., професор, заслужений юрист України, член-кореспондент
НАПрН України; Івановська А.М., професор кафедри, д.ю.н., професор; Самсін
І.Л., професор кафедри, д.ю.н., професор, заслужений юрист України; Суббот
А.І., професор кафедри, д.ю.н., професор; Бригінець О.О., професор кафедри,
д.ю.н., професор; Литвиненко І.Л., , доцент кафедри, к.ю.н., Сторожук І.П.,
доцент кафедри, к.ю.н., доцент; Гаврік Р.О., професор кафедри кафедри, к.ю.н.,
доцент; Токар А.М., доцент кафедри, к.ю.н.; Владовська К.П., доцент кафедри,

доктор філософії з права, Салюк П.І., в.о. доцента кафедри, доктор філософії з права.

З присутніх – 5 докторів юридичних наук та 3 кандидатів юридичних наук – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення дисертаційного дослідження аспірантки Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова ВЖЕШНЕВСЬКОЇ Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні», виконаного в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова та поданого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право, щодо рекомендації до розгляду та захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

СЛУХАЛИ:

завідувача кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, к.ю.н., доцента, доцента конституційного, адміністративного та фінансового права Галус О.О., яка повідомила присутніх про те, що Вжешневська Оксана Миколаївна народилася 19 квітня 1990 року в смт Летичів Летичівського району Хмельницької області.

Освіта – вища.

У 2012 році отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Міжнародна економіка» та здобула кваліфікацію магістра з міжнародної економіки (диплом ТЕ №43700511).

У 2018 році з відзнакою закінчила Хмельницький університет управління та права, за спеціальністю «Правознавство», здобувши кваліфікацію юриста (диплом С18 № 019517).

З 2019 по 2020 рік навчалася у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (диплом М20 №178742), за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», який закінчила з відзнакою та здобула кваліфікацію «Державний експерт; радник (органи державної влади)».

Трудову діяльність розпочала 05 жовтня 2011 року на посаді заступника завідувачого відділом інвестицій та енергозбереження Департаменту економіки Хмельницької міської ради.

З 2012 по 2013 рік працювала на посаді заступника начальника відділу інвестицій та енергозбереження Департаменту економіки Хмельницької міської ради.

З серпня 2013 року по жовтень 2013 року – головний спеціаліст відділу інвестицій та енергозбереження Департаменту економіки Хмельницької міської ради.

З 2013 по 2014 рік – начальник відділу зовнішньоекономічних зв'язків та інвестицій Департаменту економіки та розвитку інфраструктури Кам'янець-Подільської міської ради.

З 2014 по 2015 рік – заступник директора Департаменту – начальник відділу соціальних гарантій, компенсацій та у справах сім'ї Департаменту соціального захисту населення Кам'янець-Подільської міської ради.

З 2015 по 2016 рік – менеджер (управитель) із збуту товариства з обмеженою відповідальністю «НВФ Дніпропроект».

З 2016 по 2017 рік – помічник юриста товариства з обмеженою відповідальністю «НВФ Дніпропроект».

З 2017 по 2018 року перебувала на обліку у Хмельницькому районному центрі зайнятості.

З травня 2018 року по липень 2018 року – юрист політичної партії «За конкретні справи».

З липня 2018 року по грудень 2018 року – радник патронатної служби при голові Хмельницької обласної державної адміністрації.

З 2018 року по липень 2021 – керівник апарату Хмельницької обласної державної адміністрації.

З липня 2024 року по теперішній час - перший заступник голови Хмельницької обласної державної адміністрації.

З вересня 2023 року є здобувачем вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти ступеня доктора філософії, за спеціальністю «Право» Хмельницького університету управління та права.

Тема дисертаційного дослідження Вжешневської Оксани Миколаївни «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» була затверджена вченою радою Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова 28 жовтня 2022 року (протокол № 6).

Науковий керівник – завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України Буханевич Олександр Миколайович.

Дисертацію виконано відповідно до відповідно до наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0108U008927), наукової теми кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

«Правові засади організації та здійснення публічної влади» (номер державної реєстрації 0123U102955).

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспірантки Вжешневської О.М., яка зазначила, що актуальність теми дослідження обумовлена тим, що

Система публічного адміністрування в нових умовах передбачає електронно-комунікаційну взаємодію між суб'єктами публічно-владних повноважень та громадянами, застосування цифрових інформаційно-комунікаційних технологій, створення цифрових державних платформ, роботи з BIG DATA, хмарними технологіями, блокчейном. Цифровізація призводить до трансформації всіх сфер діяльності. Тому традиційні правові засоби у сфері публічного адміністрування не завжди є релевантними, через що виникають правові прогалини та ризики у сфері обігу цифрової інформації у такій сфері.

Синергія між цифровими технологіями та традиційними засобами публічного адміністрування призводить до оптимізації витрат, підвищення прозорості та ефективності публічних інституцій, зменшення корупційних ризиків тільки за умови уніфікації та стандартизації адміністративно-правового забезпечення цифровізації публічного адміністрування, визначення місця та ролі аутсорсингу у таких процесах, адже не завжди сам орган публічного адміністрування належним чином впроваджує і використовує цифрові технології, чіткого визначення функцій органів публічного адміністрування у такій сфері та правового забезпечення взаємодії між ними, синхронізації публічних електронних реєстрів та баз даних.

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, що на основі аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів та практики їх застосування розкрито сутність адміністративно-правових засад цифровізації діяльності органів публічного адміністрування в Україні та сформульовано висновки і пропозиції щодо їх удосконалення.

Зазначено, що цифрова трансформація публічного адміністрування потребує вирішення як організаційно-технічних, так і правових проблем. Організаційно-технічна складова визначена на рівні програмних документів та стратегій цифровізації як всього механізму публічного адміністрування, так і окремих органів публічної влади. Вирішення організаційно-технічних бар'єрів потребує залучення значного фінансового ресурсу, навчання цифровій грамотності як державних службовців, посадових осіб, так і громадян. Правові проблеми обумовлені наявністю значної кількості декларативних, відсильних норм у спеціальних законах щодо механізму контролю за наданням електронних публічних послуг, веденням публічних електронних реєстрів, координації

діяльності органів публічної адміністрації та заходів юридичної відповідальності. Вказано на доцільність розробки та прийняття підзаконних нормативно-правових актів на виконання норм законів

Аргументовано, що цифровізація як правова категорія є засобом інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, налагодження електронно-комунікаційного обміну між органами державної влади, місцевого самоврядування та фізичними особами, суб'єктами господарювання, інститутами громадянського суспільства за допомогою ІКТ з метою формування нового типу держави. На основі аналізу національного законодавства, практики його застосування та найкращих іноземних практик визначено, що необхідною умовою розвитку цифровізації публічного адміністрування є забезпечення рівноправності індивідів в інформаційному суспільстві, встановлення за допомогою адміністративно-правових засобів рівного доступу осіб до інформаційно-комунікаційних технологій (цифрової рівності). Конкретизовано ознаки цифровізації: універсальний характер; впровадження інноваційних цифрових технологій у всі сфери суспільної діяльності, у тому числі і у правову систему; автоматизація правових та адміністративних процесів; інформаційна кібербезпека; цифрова грамотність та доступність. Визначено, що цифровізація публічного адміністрування супроводжується двома протилежними тенденціями. З одного боку, зростає рівень відкритості органів публічного адміністрування. З іншого боку, для захисту суспільних та приватних інтересів держава змушена вдаватися до створення механізмів інформаційної безпеки, спрямованих на обмеження поширення та використання певних видів інформації.

Запропоновано класифікацію системи суб'єктів забезпечення цифровізації публічного урядування на дві групи: суб'єкти загальної та спеціальної компетенції. До суб'єктів загальної компетенції віднесено Верховну Раду України, Президента України, КМУ. Суб'єктами спеціальної компетенції визначено Мінцифри; Нацкомунікацій; Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України. До суб'єктів спеціальної компетенції за сферами управління віднесено Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів України, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, відповідні служби та агентства. Зазначено, що громадський сектор, суб'єкти господарювання, фізичні особи є учасниками відносин у сфері цифровізації, виступаючи або як споживачі електронних публічних послуг, або забезпечуючи сервісну складову з цифровізації публічного управління.

На основі аналізу законодавства запропоновано класифікацію повноважень Мінцифри на наступні групи: нормотворчі, регуляторні, дозвільні,

сервісні, технічні, організаційно-господарські. Виходячи з виконання Мінцифри значної кількості завдань та аналізу результатів його діяльності, для усунення загроз неналежного управління, монополізації діяльності запропоновано здійснити перерозподіл низки повноважень між іншими органами публічного управління та саморегульованими організаціями з делегованими публічно-владними повноваженнями. Запропоновано сервісні повноваження Мінцифри зі створення та обслуговування державних електронних реєстрів передати до відповідних служб за сферою використання відповідного реєстру або саморегульованих організацій. Організаційно-господарські повноваження доцільно передати Міністерству економіки України, зокрема, такі повноваження, як здійснення заходів, спрямованих на формування позитивного інвестиційного іміджу ІТ-індустрії України; опрацювання проектних пропозицій щодо ініціювання інвестиційних проектів у сфері ІТ-індустрії України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями; підготовка та надсилання іноземним державам, банкам і міжнародним фінансовим організаціям офіційних звернень щодо спільної підготовки інвестиційних проектів у сфері ІТ-індустрії; сприяння розвитку галузі робототехніки в Україні.

Виходячи з аналізу теорії адміністративного права та адміністративного законодавства, виокремлено засоби заохочення у сфері цифровізації публічного адміністрування: інформування шляхом доведення суб'єктами публічного адміністрування до осіб інформації про їх права та обов'язки, порядок їх реалізації, зміст проектів нормативно-правових актів та актів індивідуального правозастосування; консультування з питань надання публічних електронних послуг шляхом надання допомоги особам у доступі, порядку надання таких послуг, у тому числі в індивідуальному порядку; правове виховання, навчання осіб шляхом прийняття та реалізації відповідних державних та регіональних програм підвищення цифрової обізнаності громадян; пропаганда та реклама застосування цифрових технологій шляхом розповсюдження відповідних роликів у мережі Інтернет, соціальних мережах тощо.

Запропоновано для правового виховання та навчання використовувати інститути громадянського суспільства, параюристів. Функцію параюристів можуть виконувати як громадські радники при органах державної влади, місцевого самоврядування, так і юридичні клініки при закладах вищої освіти. Зокрема, юридичні клініки можуть навчати цифровій грамотності, допомагати громадянам реєструватися та працювати у «Електронному суді», особистому електронному податковому кабінеті, інших публічних електронних ресурсах.

Удосконалено категоріально-понятійний апарат за темою дослідження шляхом уточнення визначень: адміністративно-правових засобів впровадження цифровізації у сферу публічного адміністрування як сукупності інструментів впливу на відносини між органами державної влади, місцевого самоврядування та фізичними, юридичними особами щодо надання адміністративних послуг,

реалізації владних повноважень, державної політики із застосуванням ІКТ, цифрової інфраструктури та нормативного акту як адміністративно-правового засобу цифровізації публічного адміністрування (ухвалений суб'єктом публічної адміністрації у процесі публічно-владної розпорядчої діяльності підзаконний нормативно-правовий акт, спрямований на конкретизацію та деталізацію законів у сфері цифровізації на стадії їх правозастосування, який породжує наслідки у формі юридичної відповідальності у випадку його невиконання).

На основі порівняльно-правового аналізу зарубіжних нормативних актів зазначено, що розвиток законодавства про цифровізацію публічного адміністрування, електронний уряд є загальною тенденцією зі збереженням особливостей, що залежать від політико-правової культури. В окремих державах ухвалюються закони про електронний уряд, що мають комплексний предмет правового регулювання. Цими законами встановлюються функції органів виконавчої влади у сфері надання громадських послуг у цифровій формі, визначається порядок взаємодії з-поміж них щодо надання громадських послуг, встановлюються правові механізми забезпечення інформаційної відкритості виконавчих органів. Такими законами встановлюються права індивідів на доступ до інформації про діяльність органів публічної адміністрації, а також на доступ до інформаційно-комунікаційних технологій.

Розроблено пропозиції до законодавства у сфері цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в частині міжнародного співробітництва при впровадженні Національної програми інформатизації шляхом залучення іноземних юридичних та фізичних осіб відповідно до принципів вільного доступу до ринку цифрових послуг, дотримання прав на конфіденційність та захист персональних даних, інтеграції України в європейську цифрову систему, сприяння створенню спільних цифрових інструментів, розвитку електронного урядування та підтримки транскордонного обміну даними, впровадження стандартів захисту критичної інформаційної інфраструктури та відповідність нормам GDPR (General Data Protection Regulation); розробки та прийняття на рівні закону Концепція цифровізації публічного управління; кодифікації такого законодавства шляхом прийняття Цифрового кодексу України; розробки та прийняття єдиних стандартів і критеріїв проведення моніторингу ведення публічних електронних реєстрів та створення реєстрової інформації.

Низку рекомендацій доведено до рівня пропозицій про внесення змін до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» в частині повноважень КМУ у сфері цифровізації (розробка концепції цифрової трансформації України; організація проведення єдиної державної політики у сфері цифровізації державного управління та адміністрування; координація діяльності органів виконавчої влади з впровадження цифрової інфраструктури та синхронізації електронних реєстрів, хмарних середовищ, баз даних»); Закону України «Про

державну службу» в частині закріплення вимог про підвищення рівня професійної компетентності у сфері застосування цифрових інструментів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших досліджень, у якому за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, аналізу зарубіжного й національного законодавства та практики його застосування визначено зміст та особливості адміністративно-правових засад цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні, визначено напрями вдосконалення такого законодавства.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачкою. Основні з них такі:

Уперше:

- визначено, що умовою цифровізації як правової категорії (засобу інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, налагодження електронно-комунікаційного обміну між органами державної влади, місцевого самоврядування та фізичними особами, суб'єктами господарювання, інститутами громадянського суспільства за допомогою ІКТ з метою формування нового типу держави) є забезпечення рівності індивідів у цифровому суспільстві (цифрова рівність);

- на основі структурного аналізу повноважень Мінцифри та їх систематизації на нормотворчі, регуляторні, дозвольні, сервісні, технічні, організаційно-господарські, запропоновано їх оптимізацію шляхом делегування низки сервісних повноважень зі створення та обслуговування державних електронних реєстрів до відповідних служб за сферою використання відповідного реєстру або саморегульованих організацій, організаційно-господарських повноважень до Міністерства економіки України;

- запропоновано впровадити інституцію параюристів у формі: громадських радників при органах державної влади, місцевого самоврядування; юридичних клінік при закладах вищої освіти для правового виховання та навчання цифровій грамотності;

Удосконалено:

- визначення цифровізації у сфері публічного адміністрування шляхом уточнення, що це є засіб впровадження у діяльність органів публічного адміністрування цифрових інструментів та налагодження цифрового комунікаційного обміну між органами державної влади, місцевого самоврядування та фізичними особами, суб'єктами господарювання, інститутами громадянського суспільства з метою формування нового типу цифрової сервісної держави, орієнтованого на задоволення потреб громадян, спільного формування та реалізації державних та місцевих політик;

- повноваження КМУ у сфері цифровізації публічного адміністрування шляхом уточнення, що такими повноваженнями є розробка

концепції цифрової трансформації України; організація проведення єдиної державної політики у сфері цифровізації державного управління та адміністрування; координація діяльності органів виконавчої влади з впровадження цифрової інфраструктури та синхронізації електронних реєстрів, хмарних середовищ, баз даних;

- - законодавчо визначені вимоги до рівня професійної компетентності державних службовців шляхом включення до таких вимог підвищення рівня професійної компетентності у сфері застосування новітніх цифрових технологій;

- - визначення адміністративно-правових засобів впровадження цифровізації у сферу публічного адміністрування шляхом конкретизації, що такими засобами є юридичні інструменти (зобов'язання, заборони, дозволи, заохочення, правові механізми з виконання, використання та дотримання норм адміністративного права), спрямовані на легалізацію цифрових інструментів у сфері публічного адміністрування, та реалізацію публічно-владних повноважень, надання адміністративних послуг із застосуванням ІКТ, цифрової інфраструктури.

Набули подальшого розвитку:

- положення щодо класифікації суб'єктів забезпечення цифровізації публічного адміністрування на дві групи: суб'єкти загальної (Верховна Рада України, Президент України, КМУ) та спеціальної компетенції (Мінцифри; Нацкомунікацій; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів України, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, відповідні служби та агентства) та виокремлення учасників відносин у сфері цифровізації (громадський сектор, суб'єкти господарювання, фізичні особи як споживачі електронних публічних послуг або такі, що забезпечують сервісну складову з цифровізації публічного адміністрування);

- пропозиції щодо міжнародного співробітництва у сфері впровадження Національної програми інформатизації шляхом залучення іноземних юридичних та фізичних осіб до національного ринку цифрових послуг за умов дотримання прав на конфіденційність та захисту персональних даних, інтеграції України в європейську цифрову систему, сприяння створенню спільних цифрових інструментів, розвитку цифрового урядування та підтримки транскордонного обміну даними, впровадження стандартів захисту критичної інформаційної інфраструктури та відповідність нормам GDPR (General Data Protection Regulation);

- пропозиції з удосконалення законодавства щодо забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації шляхом розробки та прийняття на рівні закону Концепція цифровізації публічного управління; його кодифікації шляхом прийняття Цифрового кодексу України.

По закінченню доповіді присутніми було поставлено до аспірантки Вжешневської О.М. такі питання:

Професора кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, доктора юридичних наук, професора Івановської А.М.: На Вашу думку, впровадження надання електронної публічної послуги без обов'язкового застосування електронного цифрового підпису матиме негативний чи позитивний ефект на сферу публічного адміністрування?

Відповідь: Проведений у роботі аналіз законодавчого забезпечення електронних публічних послуг вказує на надмірне ускладнення процедур доступу до певних публічних послуг, у тому числі і тих, де персоніфікація за допомогою електронного цифрового підпису є зайвою. Зокрема, Законом України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг» передбачено надання публічних (електронних публічних) послуг без подання заяви (звернення, запиту) про надання публічної (електронної публічної) послуги у разі настання події, яка є підставою для надання такої послуги за ініціативою суб'єкта надання публічних (електронних публічних) послуг, та на підставі отриманого підтвердження від особи, яка підтвердила згоду на отримання такої послуги. У такому випадку є зайвою і ідентифікація особи за допомогою електронного цифрового підпису.

Професора кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, доктора юридичних наук, професора Суббота А.І.: Чи можете перерахувати основні виклики та ризики в контексті забезпечення ефективної взаємодії держави, бізнесу та громадян у сфері правового забезпечення цифровізації публічного адміністрування?

Відповідь: Дякую за запитання. Можна виокремити наступні ризики та виклики: захист персональних даних та кібербезпека (електронний обмін інформацією створює загрози витоку конфіденційних даних, кібератак та несанкціонованого доступу до державних реєстрів); правова невизначеність та наявність правових прогалин у сфері порядку надання адміністративних послуг (цифровізація відбувається швидше, ніж оновлюються нормативно-правові акти); обмежений доступ мешканців сільських, віддалених територіальних громад до цифрової інфраструктури; ризик цифрової бюрократії (неякісно впроваджені цифрові сервіси можуть не спростувати, а ускладнювати взаємодію

громадян і бізнесу з державою); технологічна залежність від іноземних цифрових технологій (програмне забезпечення, соціальні мережі).

Доцента кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, кандидата юридичних наук, доцента Токар А.М.: Одним із результатів, який Ви виносите в наукову новизну, є забезпечення рівності індивідів у цифровому суспільстві (цифрова рівність) як умова цифровізації як правової категорії. У чому саме Ви бачите порушення цифрової рівності у національній системі права?

Відповідь: Так, у національній системі права можна вбачати певні порушення цифрової рівності, які проявляються в кількох аспектах: нерівний доступ до цифрових послуг (хоча електронне врядування активно розвивається, не всі громадяни мають рівні можливості для доступу до цифрових адміністративних послуг. Особливо це стосується мешканців віддалених регіонів, людей похилого віку та осіб із низьким рівнем цифрової грамотності); обмежена цифрова грамотність (відсутність ефективних програм навчання цифровим навичкам для широких верств населення створює ситуацію, коли можливості цифрового середовища доступні не всім у рівній мірі); доступність для людей з інвалідністю (не всі державні онлайн-сервіси адаптовані до потреб осіб з інвалідністю, наприклад, недостатньо розвинені альтернативні формати подачі інформації, такі як аудіосупровід або адаптовані версії сайтів); кібербезпека та захист персональних даних (недостатньо жорстке регулювання в цій сфері може створювати ситуації, коли персональні дані громадян стають доступними для несанкціонованого використання, що порушує їхні цифрові права); розрив у можливостях для бізнесу та освіти (цифрова інфраструктура та законодавство не завжди створюють рівні умови для розвитку малого бізнесу чи освіти, зокрема через складність регуляторних процедур та нерівномірний доступ до швидкісного інтернету).

Доцента кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, д.ф. з н. Владовська К.П.: Ви пропонуєте впровадити інституцію параюристів у формі: громадських радників при органах державної влади, місцевого самоврядування; юридичних клінік при закладах вищої освіти для правового виховання та навчання цифровій грамотності. Які потенційні переваги та виклики можуть виникнути при впровадженні інституції параюристів у національну правову систему?

Відповідь: Впровадження інституції параюристів у формі громадських радників та юридичних клінік може значно покращити доступ до правової допомоги, але водночас супроводжується низкою викликів, які потрібно враховувати. До потенційних переваг можна віднести: розширення доступу до правової допомоги – параюристи зможуть надавати базові юридичні консультації особам, які не мають можливості звернутися до професійних юристів (наприклад, соціально незахищеним групам); підвищення рівня правової обізнаності населення – юридичні клініки сприятимуть правовому вихованню громадян та навчанню цифровій грамотності; розвантаження державних органів – громадські радники при органах влади та місцевого самоврядування зможуть допомагати громадянам у вирішенні адміністративних питань, що зменшить навантаження на офіційні структури; практичний досвід для студентів-юристів – юридичні клініки при закладах вищої освіти дадуть можливість майбутнім правникам здобувати практичний досвід та готуватися до професійної діяльності. Серед можливих викликів можна виокремити: обмеженість повноважень та компетенції – параюристи не є професійними юристами, тому їхні консультації можуть бути поверхневими або недостатньо кваліфікованими для складних правових питань; правове регулювання та відповідальність – необхідно чітко визначити правовий статус параюристів, їхню відповідальність за надані консультації, а також механізми контролю за їхньою діяльністю; фінансування та ресурсне забезпечення – створення та підтримка роботи громадських радників і юридичних клінік потребує фінансової підтримки, що може стати викликом для їхньої стійкості та ефективності; сприйняття з боку професійної юридичної спільноти – можливий спротив з боку кваліфікованих юристів та адвокатів, які можуть розглядати параюристів як конкурентів або як загрозу якості надання правових послуг.

Після відповідей на запитання було озвучено висновок **наукового керівника** завідувача кафедри, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента НАПрН України, заслуженого юриста України Буханевича Олександра Миколайовича.

У висновку зазначено про тематику опублікованих статей та апробацію результатів дослідження, а також дані про впровадження науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення національного законодавства щодо адміністративно-правового забезпечення цифровізації в діяльності органів публічного адміністрування в Україні.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає вимогам актуальності, оригінальності, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати, має істотне значення для науки податкового права та практичної діяльності в цій сфері. У ньому прослідковується чіткість

формулювання й аргументування авторської позиції. Зазначимо, що викладені аспіранткою особисто сформульовані теоретичні положення, узагальнення та висновки розширюють і поглиблюють уявлення про правове регулювання цифровізації діяльності у сфері публічного адміністрування, в тому числі в умовах воєнного стану.

Авторкою дисертації використано значний обсяг наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, здійснено ґрунтовний аналіз нормативно-правових джерел національного законодавства за тематикою дисертаційної роботи. Використані в дисертації положення, ідеї та гіпотези інших авторів мають відповідні посилання та застосовані лише для підкріплення ідей здобувача. Крім того, при проведенні дослідження О.М. Вжешневською використовували різноманітні методи, серед яких емпіричний, формально-юридичний та логіко-семантичний, методи структурного та функціонального аналізу.

Більшій обґрунтованості авторського викладу сприяла впорядкована побудова структури роботи, яка характеризується логічною послідовністю і своєю завершеністю, доступністю для сприйняття. Результати дослідження виключають неоднозначне тлумачення, переконливо аргументовані, логічно-послідовні, характеризуються ознаками наукової новизни, можуть бути основою для подальшої розробки у науково-дослідній сфері, концепцій, стратегій тощо.

Підкреслимо, що основні наукові результати дисертації Вжешневської О.М. висвітлені у 3 публікаціях у наукових виданнях, які включені до переліку наукових фахових видань України, та 4 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Характеризуючи здобувачку особисто, варто зазначити, що Вжешневська О.М. за час проведення дисертаційного дослідження зарекомендувала себе як наполеглива, цілеспрямована, сумлінна та відповідальна. При цьому дисертантка виявила такі основні риси науковця, як: творче та якісне виконання плану дослідження; вміння самостійно вирішувати складні теоретичні та практичні завдання досліджуваної тематики; високий рівень спроможності аналізувати, прагнення до висунення оригінальних ідей та досягнення поставлених цілей.

Все вищевказане, а також належний рівень теоретичної підготовки здобувачки в галузі юридичної науки, володіння сучасними методами дослідження, а також здатність до розв'язання поставлених задач та вирішення важливої наукової проблеми дають підстави зробити висновок, що дисертація Вжешневської О.М. є самостійним, творчим, завершеним монографічним дослідженням актуальної проблематики, що відповідає науковій спеціальності, за якою вона виконана, містить наукову новизну та дозволяє вирішувати конкретне наукове завдання, яке має вагомий науковий значення для теорії й практики.

У висновку науковий керівник зазначив, що представлена до розгляду

дисертаційна робота Вжешневської О.М. є завершеною та самостійною роботою, яка претендує на високу оцінку і може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Після цього слово було надано рецензентам дисертаційної роботи.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент *Гаврік Роман Олександрович*: відзначив високий науковий рівень дисертаційного дослідження О.М. Вжешневської.

Обрана дисертантом тема для дослідження є актуальною враховуючи те, що в умовах воєнного стану питання цифровізації публічного адміністрування набули ще більшого значення. У дисертаційній роботі авторка торкається широкого кола питань, які стосуються не лише аналізу існуючого адміністративно-правового забезпечення, а й удосконалення правового регулювання цифровізації у сфері публічного адміністрування.

Саме на вирішення цього завдання і спрямоване дисертаційне дослідження Вжешневської О.М., що свідчить про його підвищену актуальність, науково-теоретичну і практичну цінність.

Метою дисертаційного дослідження є розкриття сутності адміністративно-правових засад цифровізації діяльності органів публічного адміністрування в Україні та формування висновків і пропозицій щодо їх удосконалення на основі аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів та практики їх застосування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших досліджень, у якому за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, аналізу зарубіжного й національного законодавства та практики його застосування визначено зміст та особливості адміністративно-правових засад цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні, визначено напрями вдосконалення такого законодавства..

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правового забезпечення цифровізації діяльності органів публічного адміністрування в Україні.

Вбачається позитивним практичне значення низки одержаних результатів. Викладені в дисертації положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності – для проведення подальших досліджень у галузі адміністративного права; освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Фінансове право», підготовці та вдосконаленні робочих програм, планів, лекційного матеріалу,

навчального матеріалу для семінарських та практичних занять у закладах вищої освіти; правотворчій діяльності – для розроблення проєктів нормативно-правових актів, правозастосуванні – для вдосконалення практичної діяльності органів публічної влади.

Водночас поряд з позитивною оцінкою дисертації Вжешневської О.М., деякі положення, на наше переконання, є дискусійними або ж потребують додаткової аргументації. Так, не приділено уваги питанням правового забезпечення кіберзахисту цифрової інфраструктури органів публічного адміністрування, особливо в умовах воєнного стану.

Разом з тим, наведені зауваження загалом не впливають на позитивну оцінку роботи. Дисертація є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим дослідженням. Положення і висновки дисертації належним чином висвітлені у публікаціях автора та апробовані під час участі у конференціях та у ході навчального процесу.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства деяких країн ЄС та України.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

На підставі викладеного констатуємо, що дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент Галус Олена Олександрівна відзначила достатній фаховий рівень дисертаційного дослідження Вжешневської Оксани Миколаївни, виконаного на актуальну тему, істотне теоретичне і прикладне наукове обґрунтування висновків і пропозицій. В умовах євроінтеграційних процесів України цифровізація публічного адміністрування має ряд недоліків, на яких було вдало наголошено дисертанткою. Крім того, авторкою запропоновано ряд слушних пропозицій щодо удосконалення законодавства у досліджуваній сфері.

Зазначене зумовлює необхідність активізації наукових досліджень, спрямованих на розробку наукових положень та практичних рекомендацій з удосконалення існуючого правового механізму цифровізації публічного адміністрування. Саме на вирішення цього завдання і спрямоване рецензоване

дисертаційне дослідження, що свідчить про його актуальність та практичну значимість.

Дисертація є цілісним фундаментальним дослідженням, виконана на належному теоретико-методологічному рівні та відрізняється глибиною правового аналізу, виваженістю й коректністю наукової полеміки, вмiлим підбором матеріалу. У результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети й виконав поставлені завдання. Сформульовані висновки та пропозиції є досить аргументованими й оригінальними, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

Дисертація підготовлена на високому професійному рівні. Її структурна побудова є логічною та доцільною, що свідчить про виважений підхід до розкриття теми. Цінність роботи полягає у ґрунтовному аналізі правового регулювання цифровізації діяльності публічного адміністрування. При цьому відзначимо вдалу структуру дисертаційної роботи. Дисертантка досліджує теоретико-правові основи цифровізації як правової категорії, а після цього детально характеризує адміністративно-правові засоби цифровізації публічного адміністрування.

Високо оцінюючи представлене дисертаційне дослідження, варто вказати на окремі спірні моменти. Так, авторкою не достатньо чітко відмежовано публічне управління та публічне адміністрування. Також потребує конкретизації висновки авторки щодо трансформації системи виконавчих органів державної влади шляхом створення надвідомчих та міжвідомчих органів, до функцій яких потрібно віднести координацію дій інших виконавчих органів державної влади у сфері управління інформаційним суспільством, вироблення узгодженої політики, контроль за іншими органами виконавчої влади.

Разом із тим, наведене зауваження не знижує високого рівня представленої роботи. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формувати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії з відповідної спеціальності.

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Самсін Ігор Леонович відзначив, що ознайомлення зі змістом наукового дослідження засвідчує, що авторкою для

наукового пошуку обрано доволі актуальну тему. Це пов'язано із тим, що держава прагне впроваджувати нові механізми у сфері публічного адміністрування відповідно до світових стандартів, а також для того, аби реалізувати нову модель публічного адміністрування.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані в дисертації, підтверджені теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням наукових праць, комплексним аналізом законодавства й міжнародної практики в цій сфері.

Заслужують уваги сформульовані у результаті проведеного дослідження нові положення, запропоновані особисто дисертанткою, зокрема щодо адміністративно-правових засобів впровадження цифровізації у сферу публічного адміністрування, класифікації суб'єктів забезпечення цифровізації публічного адміністрування. Крім цього, можна відмітити пропозиції щодо внесення змін у законодавства в частині міжнародного співробітництва при впровадженні Національної програми інформатизації шляхом залучення іноземних юридичних та фізичних осіб відповідно до принципів вільного доступу до ринку цифрових послуг, дотримання прав на конфіденційність та захист персональних даних, інтеграції України в європейську цифрову систему, сприяння створенню спільних цифрових інструментів, розвитку електронного урядування та підтримки транскордонного обміну даними, впровадження стандартів захисту критичної інформаційної інфраструктури та відповідність нормам GDPR (General Data Protection Regulation); розробки та прийняття на рівні закону Концепція цифровізації публічного управління; кодифікації такого законодавства шляхом прийняття Цифрового кодексу України; розробки та прийняття єдиних стандартів і критеріїв проведення моніторингу ведення публічних електронних реєстрів та створення реєстрової інформації..

Перелік наукових праць здобувачки й аналіз їхнього змісту засвідчують, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження досить повно викладено у вітчизняних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на науково-практичних конференціях.

Враховуючи вищевикладене, дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» відповідає вимогам, які пред'являються до дисертації, та може бути рекомендована до разової спеціалізованої вченої ради для попереднього розгляду і захисту на здобуття ступеня доктора філософії.

Кандидат юридичних наук, доцент Литвиненко Ірина Леонідівна у своєму виступі підтримала попередніх доповідачів, акцентувавши увагу на глибокому змісті авторських визначень і висновків. Відзначила, що дисертаційне

дослідження є теоретично і практично значущим. Підкреслила, що у процесі доповіді головних положень дисертаційного дослідження, а також під час відповідей на запитання Вжешневська О.М. продемонстрував знання нормативних та доктринальних джерел, на підставі яких була підготовлена дисертаційна робота, вміння їх узагальнювати, аналізувати, формулювати власні висновки.

Мета та завдання дисертаційного дослідження сформульовані чітко та послідовно. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний зміст теми. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначені відповідно до встановлених вимог.

Дисертація загалом справила позитивне враження, актуальність повністю підкреслена здобувачем, робота вирізняється якісною науковою новизною та є дійсно затребуваною практикою.

Таким чином, подане дисертаційне дослідження має закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову.

У підсумку, дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» відповідає вимогам, які ставляться до дисертації, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуюча на засіданні - завідувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Галус О.О. зазначила у підсумку, що дисертація Вжешневської О.М. відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій, в тому числі вимогам, передбаченим пунктами пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право у разовій спеціалізованій вченій раді.

За результатами обговорення дисертаційної роботи Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» присутні вирішили запропонувати

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертаційного дослідження

**Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-
правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної
адміністрації в Україні»**

поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081
Право у галузі знань 08 Право

Актуальність теми. Цифровізація економіки, широке впровадження цифрових технологій як у сферу ринкових відносин, так і публічного управління, адміністрування потребує визначення місця та ролі адміністративного права як регулятора таких відносин. Бізнес та суспільство швидко впроваджують новітні інформаційно-комунікаційні технології. Проте залишають поза увагою питання цифрової безпеки, благополуччя населення, місця та ролі традиційних правових засобів у публічному управлінні, адмініструванні в умовах цифрової трансформації. З одного боку впровадження передового досвіду цифровізації сприяє конкурентоздатності України на глобальному рівні, впровадженню виробництва високотехнологічної продукції, трансформації публічного управління та адміністрування та його здатності протистояти сучасним викликам та загрозам, з іншого боку створює загрози для цифрової безпеки, змінює традиційні державні інституції і призводить до певної невизначеності у сфері публічного управління.

Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 року № 1351-р, передбачає цифровізацію публічного адміністрування як необхідний елемент цифрового інноваційного розвитку України. Подолання цифрової нерівності між містами та сільськими регіонами, відбудова пошкодженої внаслідок воєнних дій цифрової інфраструктури та в цілому побудова цифрової економіки неможлива без належного правового забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні.

Система публічного адміністрування в нових умовах передбачає електронно-комунікаційну взаємодію між суб'єктами публічно-владних повноважень та громадянами, застосування цифрових інформаційно-комунікаційних технологій, створення цифрових державних платформ, роботу з BIG DATA, хмарними технологіями, блокчейном. Цифровізація призводить до трансформації всіх сфер діяльності. Тому традиційні правові засоби у сфері публічного адміністрування не завжди є релевантними, через що виникають правові прогалини та ризики у сфері обігу цифрової інформації у такій сфері.

Синергія між цифровими технологіями та традиційними засобами публічного адміністрування призводить до оптимізації витрат, підвищення

прозорості та ефективності публічних інституцій, зменшення корупційних ризиків тільки за умови уніфікації та стандартизації адміністративно-правового забезпечення цифровізацій публічного адміністрування, визначення місця та ролі аутсорсингу у таких процесах, адже не завжди сам орган публічного адміністрування належним чином впроваджує і використовує цифрові технології, чіткого визначення функцій органів публічного адміністрування у такій сфері та правового забезпечення взаємодії між ними, синхронізації публічних електронних реєстрів та баз даних.

Викладене вказує на актуальність дослідження адміністративно-правових засад забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження виконана відповідно до наукової теми Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави» (номер державної реєстрації 0108U008927), наукової теми кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Правові засади організації та здійснення публічної влади» (номер державної реєстрації 0123U102955).

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в тому, що на основі аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів та практики їх застосування розкрито сутність адміністративно-правових засад цифровізації діяльності органів публічного адміністрування в Україні та сформульовано висновки і пропозиції щодо їх удосконалення.

Зазначена мета досягається завдяки вирішенню таких основних завдань:

- на основі дослідження теоретико-правових підходів до змісту цифровізації як засобу трансформаційних змін у публічному адмініструванні визначити поняття та ознаки цифровізації публічного адміністрування як правової категорії;
- на основі аналізу становлення та розвитку впровадження цифрових технологій в діяльність органів публічної адміністрації визначити змістовне наповнення адміністративно-правових засад цифровізації такої діяльності;
- конкретизувати суб'єктів забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації;
- визначити організаційно-інституційне забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації;
- удосконалити адміністративно-правові засоби забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації;

- на основі аналізу зарубіжного досвіду у сфері правового забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації, національного законодавства та практики його застосування розробити пропозиції з удосконалення такого законодавства.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері цифрової трансформації публічного адміністрування.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні.

Методи дослідження зумовлені об'єктом і предметом дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження складає сукупність загально-наукових методів наукового пізнання та спеціальних методів, які мають місце в юридичній науці. Основним методом дослідження виступає діалектичний метод пізнання та його вимоги щодо повноти дослідження, вивчення явища в його змінах та розвитку. За допомогою діалектичного методу досліджено цифрову трансформацію у розвитку та взаємодії з іншими правовими та соціальними категоріями (підрозділ 1.1).

Системний метод використано для аналізу поняттєво-категоріального апарату, розмежування суміжних правових категорій та формування цілісного розуміння процесів цифровізації сфери публічного адміністрування (підрозділи 1.1, 1.2 та 1.3).

Метод аналізу та синтезу застосовано для дослідження адміністративно-правових засобів забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації (підрозділ 2.2) та формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення таких засобів (підрозділ 3.2).

За допомогою історико-правового методу досліджено становлення та розвиток впровадження цифрових технологій в діяльність органів публічної адміністрації (підрозділ 1.2). За допомогою методу системного аналізу проаналізовано взаємозв'язок таких категорій як «інформатизація», «цифровізація» (підрозділи 1.1, 1.3). Порівняльно-правовий метод дозволив визначити особливості правового регулювання відносин цифровізації у країнах ЄС, США, що дало змогу узагальнити сучасні тенденції щодо правового забезпечення цифровізації і розробити пропозиції щодо удосконалення національного законодавства у цій сфері (підрозділи 3.1, 3.2). Дослідження суб'єктного складу та адміністративно-правових засобів реалізовувалося за допомогою формально-юридичного методу (підрозділи 2.1, 2.2).

Теоретичною базою дисертаційного дослідження виступили наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі публічного управління, економічної кібернетики, адміністративного, адміністративно-процесуального права, інформаційного права.

Нормативно-правову базу дослідження складають закони та підзаконні нормативні акти у сфері цифровізації публічного адміністрування, міжнародні та зарубіжні нормативно-правові акти у досліджуваній сфері.

Емпіричну основу дисертації становлять статистичні матеріали, опитування, публічні електронні системи, реєстри, веб-сайти (веб-портали) органів публічного управління та адміністрування всіх рівнів та офіційні веб-ресурси, що пов'язані з діяльністю цих органів, моніторингові звіти міжнародних, громадських організацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є одним із перших досліджень, у якому за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання, аналізу зарубіжного й національного законодавства та практики його застосування визначено зміст та особливості адміністративно-правових засад цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні, визначено напрями вдосконалення такого законодавства.

Уперше:

визначено, що умовою цифровізації як правової категорії (засобу інтеграції цифрових технологій у всі сфери суспільного життя, налагодження електронно-комунікаційного обміну між органами державної влади, місцевого самоврядування та фізичними особами, суб'єктами господарювання, інститутами громадянського суспільства за допомогою ІКТ з метою формування нового типу держави) є забезпечення рівності індивідів у цифровому суспільстві (цифрова рівність);

на основі структурного аналізу повноважень Мінцифри та їх ситематизації на нормотворчі, регуляторні, дозвольні, сервісні, технічні, організаційно-господарські, запропоновано їх оптимізацію шляхом делегування низки сервісних повноважень зі створення та обслуговування державних електронних реєстрів до відповідних служб за сферою використання відповідного реєстру або саморегульованих організацій, організаційно-господарських повноважень до Міністерства економіки України;

запропоновано впровадити інституцію параюристів у формі: громадських радників при органах державної влади, місцевого самоврядування; юридичних клінік при закладах вищої освіти для правового виховання та навчання цифровій грамотності;

Удосконалено:

- визначення цифровізації у сфері публічного адміністрування шляхом уточнення, що це є засіб впровадження у діяльність органів публічного адміністрування цифрових інструментів та налагодження цифрового комунікаційного обміну між органами державної влади, місцевого самоврядування та фізичними особами, суб'єктами господарювання,

інститутами громадянського суспільства з метою формування нового типу цифрової сервісної держави, орієнтованого на задоволення потреб громадян, спільного формування та реалізації державних та місцевих політик;

- повноваження КМУ у сфері цифровізації публічного адміністрування шляхом уточнення, що такими повноваженнями є розробка концепції цифрової трансформації України; організація проведення єдиної державної політики у сфері цифровізації державного управління та адміністрування; координація діяльності органів виконавчої влади з впровадження цифрової інфраструктури та синхронізації електронних реєстрів, хмарних середовищ, баз даних;

- законодавчо визначені вимоги до рівня професійної компетентності державних службовців шляхом включення до таких вимог підвищення рівня професійної компетентності у сфері застосування новітніх цифрових технологій;

- визначення адміністративно-правових засобів впровадження цифровізації у сферу публічного адміністрування шляхом конкретизації, що такими засобами є юридичні інструменти (зобов'язання, заборони, дозволи, заохочення, правові механізми з виконання, використання та дотримання норм адміністративного права), спрямовані на легалізацію цифрових інструментів у сфері публічного адміністрування, та реалізацію публічно-владних повноважень, надання адміністративних послуг із застосуванням ІКТ, цифрової інфраструктури.

Набули подальшого розвитку:

- положення щодо класифікації суб'єктів забезпечення цифровізації публічного адміністрування на дві групи: суб'єкти загальної (Верховна Рада України, Президент України, КМУ) та спеціальної компетенції (Мінцифри; Нацкомунікацій; Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство соціальної політики, Міністерство фінансів України, Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України, відповідні служби та агентства) та виокремлення учасників відносин у сфері цифровізації (громадський сектор, суб'єкти господарювання, фізичні особи як споживачі електронних публічних послуг або такі, що забезпечують сервісну складову з цифровізації публічного адміністрування);

- пропозиції щодо міжнародного співробітництва у сфері впровадження Національної програми інформатизації шляхом залучення іноземних юридичних та фізичних осіб до національного ринку цифрових послуг за умов дотримання прав на конфіденційність та захисту персональних

даних, інтеграції України в європейську цифрову систему, сприяння створенню спільних цифрових інструментів, розвитку цифрового урядування та підтримки транскордонного обміну даними, впровадження стандартів захисту критичної інформаційної інфраструктури та відповідність нормам GDPR (General Data Protection Regulation);

- пропозиції з удосконалення законодавства щодо забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації шляхом розробки та прийняття на рівні закону Концепція цифровізації публічного управління; його кодифікації шляхом прийняття Цифрового кодексу України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що висновки та пропозиції, викладені в дисертації, можуть бути використані в:

- науково-дослідній роботі – для подальших наукових досліджень у галузі адміністративного права;

- правотворчості – для розроблення проєктів нормативно-правових актів;

- правозастосуванні – для вдосконалення практичної діяльності органів публічної влади;

- освітньому процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Фінансове право», підготовці та вдосконаленні робочих програм, планів, лекційного матеріалу, навчального матеріалу для семінарських та практичних занять у закладах вищої освіти.

Особистий внесок здобувача. Сформульовані в дисертації положення, узагальнення, висновки, рекомендації, пропозиції обґрунтовані на підставі особистих досліджень авторки, професійного досвіду з юридичної практики, у результаті опрацювання й аналізу наукових, нормативних і статистичних джерел.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки дисертаційного дослідження відображено у чотирьох тезах доповідей, оприлюднених на науково-практичних конференціях, зокрема міжнародній науково-практичній конференції «Юридичні науки: проблеми та перспективи» (Запоріжжя, 24-25 лютого 2023 р.), «Актуальні питання розвитку юридичної науки в період воєнного стану» (Львів, 17 травня 2024 р.), міжнародній науковій конференції «The latest law developments : Conference Proceedings» (April 3–4, 2024. Wloclawek, Republic of Poland), всеукраїнській науковій конференції молодих вчених «Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану» (Кропивницький, 06 грудня 2024 р.).

Публікації. Результати дослідження відображено в трьох наукових статтях, опублікованих в наукових фахових виданнях, визнаних МОН України, та чотирьох тезах доповідей, опублікованих на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Робота складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що об'єднують сім підрозділів, висновків, списку

використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 214 сторінок, з них основний текст – 186 сторінок. Список використаних джерел становить 222 найменування.

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

Публікації в наукових фахових виданнях України

1. Вжешневська О.М. Поняття та ознаки цифровізації як правової категорії. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 6. С. 813–815. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/195> URL: http://lsej.org.ua/6_2023/195.pdf
2. Вжешневська О. М. Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні. Правові новели. 2024. № 23. С. 327-333. DOI: <https://doi.org/10.32782/ln.2024.23.41>. URL : http://www.legalnovels.in.ua/journal/23_2024/43.pdf
3. Вжешневська О. М. Напрями удосконалення законодавства щодо забезпечення цифровізації в діяльності органів публічної адміністрації. Право та державне управління. 2024. № 2. С. 308-313. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.2.40>. URL : http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2024/2_2024.pdf.

Тези доповідей на наукових конференціях

1. Вжешневська О.М. Теоретико-правові підходи до визначення цифровізації як засобу трансформації державного управління. Юридичні науки: проблеми та перспективи : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 24–25 лютого 2023 р.). Запоріжжя, 2023. С. 432–435.
2. Вжешневська О.М. Щодо правових засад впровадження цифрових технологій в діяльність органів публічної влади. Актуальні питання розвитку юридичної науки в період воєнного стану: . матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 17 травня 2024 р.). Львів - Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 232-236.
3. Vzheshnevskaya O.M. On the issue of decentralization of public administration through digital technologies. International scientific conference The latest law developments : Conference Proceedings (April 3–4, 2024. Wloclawek, Republic of Poland). Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. 272 pages. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-64>. P. 265-268.
4. Вжешневська О. До питання про повноваження Міністерства цифрової трансформації України. Актуальні питання адміністративного права та процесу в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Х Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених (в авторській редакції), (м. Кропивницький, 06 грудня 2024 року). Кропивницький, 2024. С. 372-375.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Відповідність дисертації науковій спеціальності. Дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» відповідає галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право.

Рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота Вжешневської Оксани Миколаївни є одним з перших в Україні комплексним дослідженням проблем адміністративно-правових засад забезпечення цифровізації в діяльності органів публічного адміністрування в Україні. Водночас дисертації притаманні окремі спірні моменти. Щодо неї може бути висловлено окремі недоліки, які, однак, не впливають на якість розкриття теми роботи та загальну позитивну оцінку.

Дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути рекомендована до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право.

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня

доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Вжешневської Оксани Миколаївни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення цифровізації діяльності органів публічної адміністрації в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

Професорсько-викладацький склад кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права проголосував одноголосно:

«за» –12; «проти» – немає; «утримались» – немає.

Головуюча на засіданні:

завідувач кафедри
конституційного, адміністративного
та фінансового права, доцент кафедри,
кандидат юридичних наук, доцент

Олена ГАЛУС

